

PIT slaví 20! Vlastně jednadvacet! Polévka z brousku

Vážené kolegyně, vážení kolegové, přátelé,

k jednadvacetiletí Psychosociálního intervenčního týmu ČR v roce 2021 servírujeme „polévku z brousku“ o tom, kdo a co je PIT.

Polévku z brousku či ze sekyrky nebo lžičky bych pro PIT nechala patentovat jako hlavní výrobní postup, kdyby už tak neučinili jiní pro jiné situace: v mém okolí například Chytrý voják v *Pohádkách pro nejmenší* z roku 1951. Začne to nevinně: „I to nevdá,“ povídá voják, „já bych si uvařil polévku třeba ze lžičky.“ Pokračuje předvídatelně: „Musíme přidat trochu krupice. – Ale takhle kousek uzeného byste tam neměla? Nebo aspoň kůži ze slaniny?“ A končí – Bůh zaplať - dost často radostně: „Dobrou polévku jste uvařil,“ povídala. „A kdo by to řekl, že ze lžičky bude tak dobrá!“

PIT slavil dvacet let. Měli bychom to oslavit. Nemáme ale čas. A velkým narozeninovým pijatikám covidové roky nepřejí. No, tak se aspoň zeptáme korespondenčně lidí, co pro ně PIT znamená. To je zajímavé! Zakladatelé a spolupracovníci PITu také slaví svoje životní jubilea. Tak k tomu přidáme jejich medailonky. Oni ale píší spíš o PITu než o sobě. A někteří se zdráhají, protože PIT potkali jen zprostředkovaně – přes podzimní konference na Evangelické teologické fakultě UK, přes Komunitní krizovou a pastorační práci (Diakoniku), která se tam vyučuje, přes obor Psychosociální krizová pomoc a spolupráce, v jehož základu myšlenky PITu stojí. To nevdá, rozšíříme dotaz na Diakoniku a Psychosociální krizovou spolupráci. Pražští hasičští psychologové říkali, ať jim popíšeme, co je PIT. Že ta představa sítě je pro ně nesrozumitelná. Popsali jsme a řekli „dobré“. Tak ten popis k tomu taky přidáme. Na předchozí konferenci patřil mezi nejsilnější zážitky catering představovaný dobrovolnicemi – socioložkami, psycholožkami, podnikatelkami. A hledme - ony také slaví kulatiny! To přece nejde nechat být! Přizveme je. Navíc všechny tři zakládaly a tvarovaly novodobou Diakonii Českobratrské církve evangelické. A teď k tomu tvoří základ pohostinnosti mentální i hmatatelné na otevřených bytových seminářích na ETF. A semináře inspiroval piťák. A bez něho to přece nejde. Tak ho přidáme. Loni - při dvacetinách PITu - jsme chtěli toto vše stihnout k listopadové konferenci. Nestihli. Stihneme letos, v roce 2021, takže k výročí mezitím dospěl i ten piťák, inspirátor OBS.

Propojování a sítě, to je PIT. Polévka ze lžičky.

Psychosociální intervenční tým ČR je hnutí a společenství, které všímavostí / vnímavostí, uznáním, přijetím, důvěrou, vírou a propojováním povzbuzuje vzájemnost a naději v neštěstích.

Předkládáme tedy polévku z brousku či ze lžičky a doufáme, že bude dobrá.

Mimo jiné je zajímavé, jak se verze zakladatelů o vzniku PITu liší. (Pravdu má ale Slávek Vurst, u něj to začalo, Slávek podnítl Hlavní úřad Civilní ochrany a Zdeňka Procházku.)

I to je PIT: jeho historie se už traduje a začíná se podobat pohádkám a jiným velkým příběhům: *Bylo nebylo, přišla velká voda ...*

BB, 20. 11. 2020 + 12. 11. 2021

PIT slaví 20 let! Vlastně 21! Oslavenci a Psychosociální intervenční tým ČR

Gratulace

PIT mě naučil, že v těžké situaci nemusí být člověk sám. Vystavěl za ty roky pavoučí síť kontaktů, po kterých každý trefí, když v životě zabloudí. A nemusí u toho zrovna havarovat autobus plný lidí.

Vždy jste se vyskytovali tam, kde byl problém. Bez nároku na čas, na tlaky na Vaši psychiku, na odměnu, na společenské uznání. Propojili jste zdánlivě nepropojitelné.

Strojuvůdce, aby řekl, jak mu je, když přejede sebevraha, i mámu sebevraha. Umíte lidi přesvědčit, aby si stoupli, a otevřeně s ostatními sdíleli, jak jim je, a jak jim bylo, když se to stalo. Umíte propojit mámu mrtvé dcery, s mámou syna, který zahynul o pár let déle. Aby jí řekla, co jí pomohlo a pomáhá. A ono to funguje.

Umíte spojovat lidské duše i vytvářet obecné letáky s kontakty, co pomůžou. Člověk si je ve správné chvíli najde a zavolá.

Ať jste zdraví a ať se Vám všem daří!

Jindřiška Gallová, vedoucí odboru vnitřních věcí Magistrátu města Karlovy Vary

Gratuluji PITu k takovému zralému výročí, jsem rád, že existuje a že jsem se s ním na profesní cestě potkal. Myslím, že zatím je nenahraditelný - nadhledem, rychlostí, výjimečností uvažování o pomoci a podpoře občanství, vytrvalostí, znalostmi a zkušenostmi, pokorou a otevřeností.

Ať lidé v PITu a kolem něj vydrží a sílí.

Zbyšek Mohaupt, supervizor, psychoterapeut, psycholog

Oslavenci

Jitka ŠESTÁKOVÁ (* 1945)
novinářka

Typicky piťácký úkol.

„Napiš čtyři věty o PITu – do odpoledne.“ Je půl jedenácté.

Čtyři věty o něčem, čeho jsem se účastnila řadu let, odkud jsem odjížděla s hlavou k prasknutí z intenzivní týmové práce a s touhou probrat ještě řadu dalších témat a otázek, na které už nezbyl čas. Tak vznikaly standardy...

Pro mne se z této zkušenosti s týmovou prací zrodila odvaha přijmout u nás v Dobrušce pozvání mladých lidí do skupiny, která chtěla vstoupit do komunální politiky. Měla jsem pocit, že jednu důležitou věc pro takovou práci jsem v PITu získala. Vnímat každého člena skupiny a jeho místo v ní.

A moje základní zkušenost z PITu? Že z dobrovolného rozhodnutí, bez institucí a dotací a kdovíčeho ještě, je možné vytvořit společně něco, co posouvá skutečnost k něčemu příznivějšímu, poučenějšímu a líp fungujícímu ...

A co ještě? Přátelé, a slunečná chvíle s něčím k snědku v ruce po skončení setkání v starobylosti dýchající atmosféře Doubravice – anebo někde jinde...

Jitka Šestáková

Psychosociální intervenční tým ČR jako myšlenkové hnutí v základu Psychosociální krizové pomoci a spolupráce

Vítězslav VURST (* 1950) duchovní, nemocniční kaplan

Tzv. Moravské záplavy (1997) mne přivedly ke spolupráci s Adrou. Kdybych pro svůj začátek použil jeden z příměrů, které jsem později používal pro členění typu dobrovolníků, sedělo by na mě označení "vykulené oči a svědicí dlaně". Poprvé jsem viděl takovou katastrofu, byl z ní pořádně vyděšený a věděl, že něco musím.

Z představy tří měsíců se později stalo třináct let hledání, podařených i nepodařených akcí - ale hlavně setkání s lidmi (v Adře i mimo Adru), kteří můj dosavadní "software" pomohli zcela přeprogramovat. A to jak k obsahu mé práce, tak ve vztahu k lidem mimo "moji" církve (tedy Církev adventistů sedmého dne). K této době se také váže vznik Psychosociálního intervenčního týmu.

Postupně se mi vybaví:

- * Záplavy ve východočeském kraji (1998), konkrétně Dobruška a okolí. Na jedné straně příběhy lidí, kteří v té chvíli neviděli východisko - a na druhé straně vlastní pocit nepřipravenosti (spíše nejistoty) v rozhovorech s lidmi. Na to mne studium teologie nepřipravilo.
- * Představa, že by vedle dobrovolníků fungovali vyškolení duchovní, kteří by pro podporu zasažených měli být přirozeně disponovaní.
- * Oceňování "zasloužilých" na zámku Slavkov, na které jsem byl pozván a kterého se mimo jiné zúčastnil také tehdejší ministr národní obrany Vladimír Vetchý (jako neziskové organizace jsme spolupracovali se složkami Civilní ochrany, které tenkrát patřily pod armádu). S talířkem v ruce jsem ho na následném rautu oslovil a „vychrlil“ na něj moji představu týmu „vyškolených duchovních“. Požádal mne, abych mu to poslal poštou. Jak jsem se později dozvěděl, doporučil to k realizaci.
- * Diskuse s ing. Zdeňkem Procházkou (tehdy Ministerstvo obrany) a později s PhDr. Bohumilou Bašteckou.
- * Snaha získat pro tuto myšlenku představitele církvi na půdě Ekumenické rady církví (a zjištění, že všichni nemusí vidět věci automaticky tak, jak je vidím já).
- * První výcvik 2. května 2000 v zařízení Civilní ochrany v Kamenici (?), jídlo zajištěné vegetariánskou Country Life - spojené s následnými vedlejšími účinky (!).
- * A poté setkání, výcviky, hledání koncepce, možnosti využití absolventů výcviků, ustálení názvu Psychosociální záchranný tým - později Psychosociální intervenční tým.
- * Spolupráce s tehdejším vedením Ekumenické rady církví, jednání na Generálním ředitelství Hasičského záchranného sboru, školení na Karolíně a jiných místech, ale i takové drobnosti jako porady na Hlavním nádraží (Bohumila, Robert Jiruše a já).
- * Pietní a vzpomínkové bohoslužby po tragických událostech v ČR a zahraničí.

Atd. ...

S odstupem času vidím za prospěšné, že se PIT více zaměřuje na podporu a nesení osvěty. Vážím si materiálů, které z jeho „dílňky“ vzešly. Jsem rád, že mohu stále - i když z povzdálí - patřit k tomuto uskupení a že mi byla dána možnost stát nejen na začátku, ale díky němu se potkat s lidmi, kterých si velmi vážím.

A nakonec - díky jedné cestě z výcviku (z porady?) PIT jsem se v autě svěřil faráři Jiřímu Weinfurterovi o svém záměru odejít z Adry a o koketování s myšlenkou nemocničního kaplana. Později se tak stalo a já v pokoře vyznávám, že nebyť všech těch školení, změny vlastních zakořeněných postojů a setkání s lidmi z církevního i necírkevního prostředí - kdoví, jestli dnes bych byl nemocničním a hospicovým kaplanem.

Takže, přátelé, díky Pánu Bohu a díky vám všem. *Slávek Vurst*

PIT slaví 20 let! Vlastně 21! Oslavenci a Psychosociální intervenční tým ČR

Květoslava PRINCOVÁ (*1950)

spoluzakladatelka oboru Sociální a humanitární práce

Mé jméno je Květa Princová. Velice mne mrzí, že si nemohu potřást s vámi všemi pravici a obejmout se – to bylo na podzimní konferenci na ETF vždycky to nejúžasnější. Bohumila Baštecká mne vyzvala, ať napíšu něco o zkušenosti z pandemie, Karel Šimr mne oslovil kvůli medailonku a mým příhodám s PITem. Pokusím se to propojit.

Na počátku byly povodně na Moravě v roce 1997. Z olomoucké radnice jsem přišla na Arcidiecézní charitu Olomouc, kde jsem získala práci koordinátorky povodňové pomoci. Věnovala jsem se hlavně komunikaci se zahraničím, odkud k nám proudilo mnoho finančních prostředků. O pomáhání jsem toho věděla hodně málo, dříve jsem se věnovala pomoci jenom jako opravdový laik.

Někdy v roce 1998 přišla za námi na ACHO paní doktorka Baštecká a začala povídat něco o psychosociální pomoci, že by ráda uspořádala konferenci v Kroměříži. (Omlouvám se za nepřesnosti, toto jsou moje vzpomínky.) Já jsem si říkala, o čem ta osoba mluví, vždyť ti lidé potřebují jídlo a vysušit a opravit domy, jakápak psychosociální pomoc. Naštěstí můj tehdejší osvícený šéf Hynek Suchánek nadšeně souhlasil a konferenci uspořádali. To bylo mé první setkání s Bohumilou Bašteckou i začátek mojí cesty k pochopení psychosociální pomoci a její důležitosti. Bohumila Baštecká byla iniciátorem mnoha konferencí, standardů, a potom hlavně setkání spolku, kterému jsme říkali spolek krizařů a humanitářů. To už jsem učila humanitární pomoc na CARITAS-Vyšší odborné škole sociální v Olomouci a také na teologické fakultě. Díky Bohumile, která učila psychosociální pomoc v programu humanitární pomoci, Karlovi Šimrovi a jeho přednáškám a účasti na zátěžovém výcviku, setkáním se Slávkem Vurstem a díky jeho přednáškám jsem se stala vnímavá k psychosociálním potřebám lidí a naopak jsem zjišťovala, že role peněz a materiálních prostředků bývá velice často přeceňována. (Jako bych to nevěděla ze zkušeností z doby totality!) Ze setkávání spolku krizařů a humanitářů se postupně díky Bohumile a spolupracovníkům z PITu vyvinuly tyto úžasné podzimní konference na teologické fakultě, ke kterým mám opravdu vřelý vztah, který v tak krátkém povídání a vůbec v žádném povídání nelze postihnout.

Důležitost shora popsaných setkání se velmi promítla v mé výuce v humanitární pomoci, ale i v mém vlastním vnímání událostí, které mne potkávají. První i druhá vlna pandemie mne zastihly v již pokročilém věku vlastně mezi ohroženou skupinou (v tomto roce jsem prodělala dvě operace). Bydlíme ve velkém vícegeneračním domě na venkově. Na jaře bylo krásné počasí a první vlnu jsem v podstatě strávila s dětmi na zahradě. S některými jsem si hrála, těm starším jsem pomáhala s učením. Druhé vlny jsem se bála – jak to bude – to budeme teď na podzim všichni zavření ve svém pokoji a nebudeme se stýkat? Tak to vypadalo, ale dostala jsem nápad – zorganizovala jsem čaje o páté na zápraží. Kdo chce, může přijít.

Stalo se z toho místo úžasného setkávání – myslím, že ta pátá (nyní jsme to posunuli na čtvrtou) se stala pro všechny takovým světlým bodem v celém dni, který je většinou zahalený do mlhy a smogu. Venku je sice zima, ale tu hodinu se to s horkým čajem dá venku vydržet. Možná budeme muset v budoucnu více pobývat venku, udělat si nějaké ohně a zahřívát se nejen teplem z ohníčku a čaje, ale i vlastní vzácnou přítomností a vzájemností. Přeji všem účastníkům a hlavně jubilantům hodně, hodně zdraví a radosti v životě!

A příští konferenci, kdyby to nešlo jinak, uděláme venku u ohníčku!!!

Psychosociální intervenční tým ČR jako myšlenkové hnutí v základu Psychosociální krizové pomoci a spolupráce

Bohumila BAŠTECKÁ (* 1955)

spoluzakladatelka oboru Psychosociální krizová pomoc a spolupráce

Psychosociální intervenční tým ČR vznikl v roce 2000 díky spolupráci s Hlavním úřadem civilní ochrany Ministerstva obrany, převedeným po uzákonění Hasičského záchranného sboru pod Generální ředitelství HZS Ministerstva vnitra. Spolupráci umožnila setkání při moravských povodních v 1997, při projektu *Přípravenost náboženských společností, veřejných organizací a státních institucí společně čelit katastrofám všeho druhu* na jaře 1998 a hned vzápětí při východočeských povodních v létě 1998.

Zdeněk Procházka z HÚCO a posléze GŘ HZS si představoval, že ve spolupráci s Vítězslavem Vurstem (tehdy) z Adry a Bohumilou Bašteckou (tehdy) z Katedry psychologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vyškolí z duchovních různých církví „dvě stě malých psychologů“ pro užití v situacích katastrof.

Nápad byl dobrý svou přímočarostí a hospodárností. Republika v té době měla čerstvé zkušenosti s povodněmi. Církevní síť existovala a představovala výrazný zdroj lidí a budov otevřených k nezištné pomoci. V sousedním Německu byly takto církve zvyklé fungovat.

Slabiny nápadu pramenily z nedocení reálií. Duchovní jsou profesionálové. Proč z nich dělat psychologizující amatéry a znehodnocovat jak je, tak psychology? Pravděpodobně proto, že svébytnost duchovního působení byla v ČR tehdy málokomu zřejmá.

Druhým zranitelným místem v představě o malých psychologích byl jejich počet. Slávek Vurst odhadoval, že duchovních otevřených pro tento druh spolupráce s mimocírkevními lidmi najde v republice tak čtyřicet. Měl pravdu. Jednobarevně složený z duchovních byl pouze první běh výcviku pro PIT. Od druhého běhu do výcviku přicházeli sociální pracovníci církevních organizací, psychologové, studenti, zdravotníci a lidé dalších profesí a zájmů. Společným základem byl výkon terénní krizové spolupráce.

Jednobarevnost je (pro mě) pravděpodobně krušná vždy. Pamatuji se, jak jsem z prvního běhu výcviku volala mému muži (volali jsme si dvakrát denně, když někdo z nás byl pryč) v únavě a rozhorlení: „Oni chtějí hlásat evangelium! Teréňáci!“ „O to se nestarej,“ řekl můj muž, evangelický farář. „Ty tam nejsi od hlásání evangelia, ale od toho, aby uměli s druhými mluvit.“

To byla podstatná věta. Postupně jsem se naučila: že každý máme svoji roli, úkol zodpovědnost; že hlásání evangelia se mnohdy hodí stejně jako jiná poslání - a nehodí se, aby cokoli bylo ve věřící pomoci považované za to jediné správné; že i při vyčerpání a beznaději je základní oporou dobrý tým; že nás na cestě udrží jasné hodnoty, poslání a vize; že hlavními experty na neštěstí jsou ti, kdo ho prožili; že můžeme spolupracovat a propojovat lidi a společenství uznáním a rituály; že můžeme učit a propojovat lidi a poznatky a svět akademický se světem praxe.

Daří se nám objevovat. Aniž jsme věděli o transdisciplinaritě, postupovali jsme transdisciplinárně. Aniž jsme znali komunitní pastoraci, dospěli jsme k ní a definovali ji. Nadále věříme ve spolužití rozmanitých, ve vzájemnost a péči o společné (mezilidské) prostředí, ve sdílenou zasaženost neštěstími. V to, že každý se může připojit. A nadále s chutí využíváme občanské oprávněnosti vstupovat do života obcí i státu. DĚKUJI, že jsem to mohla zažít. DĚKUJI, že nadále jste.

PIT slaví 20 let! Vlastně 21! Oslavenci a Psychosociální intervenční tým ČR

Karel ŠIMR (*1975)

farář, koordinátor PITu, akademický pracovník

Můj vstup do světa neštěstí představovaly povodně v roce 2002. Vzhledem k tomu, že jsme museli opustit z důvodu zatopení naší čtvrti domov a že jsem tehdy měl značně neuspokojivé zaměstnání, bylo to vlastně vítané otevření nového prostoru.

Má žena tehdy brigádně pracovala v Charitě, a tak vedly naše kroky v nové situaci samozřejmě tam. Angažoval jsem se nejprve jako dobrovolník, následně jako pracovník povodňového štábu a později jsme na základě povodňových zkušeností založili Terénní krizovou službu, kterou jsem několik let vedl.

V rámci těchto aktivit jsme se v úvahách kolem psychosociálního rozměru charitní pomoci potkávali (a někdy rozcházel) s Bohumilou Bašteckou a rád jsem přijal možnost zúčastnit se právě otevřeného nového výcviku PITu.

Byl to nástup do rozjetého vlaku. Původní pojetí týmu s důrazem na přímou terénní pomoc se měnilo v akcent na koordinaci a následně na komunitní přístup. Postupně jsem si více uvědomoval, že jako „piťák“ a „tahoun“ aktivity v organizaci se dostávám do vnitřního napětí. Pomáhající organizace svůj význam mají, ale stále více jsem vnímal slabiny organizačního způsobu uvažování, který se mi zdá markantní právě v oblasti neštěstí. Možná to bylo hlavně mnou samým: mou křečovitou snahou prosadit svou myšlenku, ukázat naši důležitost, zviditelnit se. Postupné střízlivění z důrazu na akčnost a vlastní nepostradatelnost - spolu s přenesením těžiště mých aktivit do povolání farářského - mne stále více vedlo k identifikaci s filosofií PITu, kterou jsme často vyjadřovali biblickým obrazem kvasu: dobré věci se neprosazují vnější silou a mocí, ale vnitřní vahou. I jako navenek bezmocní máme svou moc. Je možné věci ovlivnit, i když k tomu nemáme žádnou funkci. Má smysl se lidsky a občansky angažovat a spoluprací se zmůže hodně.

Dosavadní profesní i osobní zkušenost mne postupně vedla k potřebě hlubší reflexe smyslu služby a pomáhání obecně a zvláště v kontextu křesťanské víry – a úkolu spolu s psychosociálním aspektem prohloubit teologické uvažování o tomto tématu. Hloubání nad spirituálními souvislostmi mne vede v poslední době více ke knihám a učení než do praktických aktivit.

PIT pro mne ale představuje stálou - a velmi inspirativní - praktickou i akademickou iritaci a otázku: Jak být v (mém) postaktivistickém období angažovaný s duchovní a myšlenkovou zakotveností.

Jsem za to všem, s nimiž se mohu na této cestě potkávat, vděčný.

Milan KOPECKÝ (*1975)
novinář

Na začátku byl velký případ...

Jak jsem se dostal k Psychosociálnímu intervenčnímu týmu? Byla to shoda ale ne zrovna náhod. Na konci roku 2006 jsem se coby redaktor Českého rozhlasu v Havlíčkově Brodě ponořil do případu Petra Zelenky, heparinového vraha.

Studoval jsem v té době vysokou školu a v psychologii se dostal k učebnicím od Bohumily Baštecké. Navíc mi o ní vyprávěl kamarád, který studoval psychologii v Olomouci.

A co se na samém konci roku nestalo. Měl jsem kancelář v domě (kde se mimochodem narodil Pavel Landovský) naproti faře Československé církve husitské a jednoho podvečera tam byl paní farářkou Cicálkovou pozván. V zadní místnosti seděla paní Bohumila. Myslím, že jsme si po krátkém rozhovoru docela sedli, jako novinář jsem s ní hned něco natočil a předali si kontakty. Už v ten den mi říkala, že by se mnou chtěla spolupracovat. Já, člověk z vesnice, jsem přemýšlel: co já mohu takovým lidem sdělit? Ale slovo dalo slovo a viděli jsme se tuším v Blansku. Byl jsem značně nervózní, bylo to pro mě jedno z prvních vystoupení před (specifickým) publikem. Ale v očích paní doktorky jsem viděl nadšení. Tam jsem také poprvé viděl ostatní lidi a pochopil o čem je práce PITu. A také tam Bohumila pravila, že by chtěla nějaké texty apod.

Trvalo to pár let, vídali jsme se v Brně v Národním centru ošetrovatelství, kde jsme se snažili - mohu-li říci společně - vzdělávat zdravotníky, obzvláště ty ze záchranečnických a urgentních pracovišť.

Zase po pár letech nastala další éra, éra Evangelické teologické fakulty UK Praha. O Černé ulici jsem věděl z knih spisovatele Františka Křeliny. Najednou jsem vstoupil na univerzitní půdu. Upřesňuji: katolík vstoupil na univerzitní půdu a jeden můj kolega v práci s úsměvem pravil: pustili si tam škodnou, katolíka.

A začala další etapa. Nepřesvědčil jsem lidi kolem Bohumily Baštecké o tom, že nejsem pravý adept na psaní textu do odborné učebnice. Neuspěl jsem. Nepřesvědčil jsem je ani o tom, že nejsem pravý kandidát na školení studentů. Ani tady jsem neuspěl. A paní Bohumila mě tak trochu vedla po cestě (s mým tichým, nevysloveným vděkem), po cestě nových poznání. Mezi tím vyšla kniha, skutečně jsem stál před studenty či spíše studentkami oboru Diakonika, vystoupil na konferenci. Ke všem aktivitám se po těch letitých zkušenostech snažím přistupovat s pokorou, snažím se být připraven na všechny situace, i když to (znalí jedinci vědí) pokaždé nejde.

Píše se rok 2020 a je to tedy čtrnáct let, co do mého života vstoupila osoba psycholožky Bohumily Baštecké, potažmo organizace PIT. Pravým rozměrem těch let je ale jisté sebeuvědomění o důležitých věcech, jisté názorové zaujetí, poznání. Když to převedu do jednoduché a heslovité řeči, tak mě okolnosti kolem výše zmíněných donutily více studovat, přemýšlet, hloubat a vidět některé věci dosud nepoznanou optikou.

DĚKUJI vám všem.

Milan Kopecký, 17. listopadu 2020

PIT slaví 20 let! Vlastně 21! Oslavenci a Psychosociální intervenční tým ČR

Petr JANDEJSEK (* 1975) **teolog, sociální pracovník, akademický pracovník**

Na výuce programu Diakonika (nyní Komunitní krizová a pastorační práce, předtím Komunitní křesťanská a pastorační práce) se podílím již od jeho počátku v roce 2009.

Mám tak možnost doprovázet v magisterském stupni řadu studentů, z nichž mnohé znám již z jejich předchozího bakalářského studia Pastorační a sociální práce. V Diakonice se zaměřuji na vzdělávání k lidským právům a nověji také k občanské společnosti.

Snad nejvýraznějším prvkem charakterizujícím první desetiletí Diakoniky byla péče kolegyně Bohumily Baštecké o týmovou spolupráci vyučujících a jejich mezioborovou výměnu. Při podnětných - byť ne vždy pohodlných - setkáních jsem byl nucen klást si otazníky nad vlastním přístupem k výuce a k samotnému profesnímu pomáhání.

Tak třeba: Je vhodné mluvit o zplnomocňování, nebo raději o participaci - účasti? Proč raději hledat společná „my“, než pomáhat „těm lidem“? Kdy se stává dělení na chudé a bohaté irelevantní? Opravdu jsou sociální služby pastí?

Ale nešlo jen o užitečná cvičení v dekonstrukci zažitých postupů myšlení.

Především Diakonice vděčím za setkání se vzácnými lidmi: studenty a učiteli, účastníky seminářů a konferencí, lidmi z praxe i teorie. Vzpomínám na pána, který autenticky sděloval svůj příběh účastníka dopravní nehody. Na svědectví o vzpomínkovém setkání po hromadném neštěstí. Na studentky, které se bez konfesního předporozumění (česky řečeno: s odzbrojující naivitou) přihlásily na praxi do konfesně vyhraněných sborů. Krátce řečeno, Diakonika mi umožnila zažít vzdělávání, pomáhání i církev jinak.

Díky!

Ondřej SEZIMA (* 1980) **psycholog**

Když jsem před patnácti lety nastupoval na pozici hasičského psychologa v Hradci Králové, neměl jsem bližší představu o tom, co tato práce obnáší.

Jako největší výzvu jsem vnímal především nutnost přizpůsobit se realitě služebního poměru, osvojit si pracovní návyky a disciplínu. Řada věcí fungovala na principu rozkazu a já jsem tak trochu s napětím očekával, jaké bude moje první setkání s kolegy psychology z jiných krajů a také s psycholožkami z Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru.

A pak jsem zjistil, jak zbytečné byly moje obavy. Kolegové a kolegyně mě mezi sebe vřídlně přijali a mnozí z nich mě od počátku inspirovali svojí odborností i svým přístupem. Začal jsem si uvědomovat, že práce v pomáhající profesi je pro ně a postupem času snad i pro mě svým způsobem posláním.

Když jsem se krátce na to setkal se Slávkem Vurstem a poznal další lidi z PITu, tento můj pohled to ještě násobně posílilo. Dobrovolnost, angažovanost, autentický zájem a účast s lidmi, které potkalo neštěstí, to vše jsem na členech PIT týmů obdivoval. Kdykoliv jsem se pak setkal s někým z PITu, byla to nejenom dobrá profesní zkušenost, ale také opravdové lidské setkání. Myslím, že právě ten autentický zájem o osudy druhých a upřímná snaha pomoci jsou největší a trvalou přidanou hodnotou, kterou PIT nabízí.

Děkuji!

Psychosociální intervenční tým ČR jako myšlenkové hnutí v základu Psychosociální krizové pomoci a spolupráce

Psychosociální intervenční tým ČR

Představení PITu pro pražské hasičské psychology, 2020, aneb Co to je a co to dělá?

PIT ČR je volné uskupení lidí, kteří spolupracují s dalšími lidmi, organizacemi, společenstvími a obcemi v souvislostech neštěstí.

Co přesně děláme?

Nejčastěji tak zvané **komunitní intervence**. To znamená, že sledujeme potřeby vyvolané událostí a jejími dopady. Reagujeme na potřeby, které se objevují od týdne po události do roka a déle. Vycházíme přitom z hodnot, sil a zdrojů lidí zasažených událostí a jejich prostředí. Spolupracujeme s rozmanitými lidmi a skupinami zasažených. Propojujeme je, ačkoli jejich zájmy mohou být opačné. Učíme se navzájem.

Konkrétními činnostmi jsou například začleňující letáky, smířující obřady, koordinační schůzky, vzpomínková setkání a jiné formy uznání a účasti v podobě „myšlení na všechny“.

Proč to děláme?

Posilujeme občanskou spolupráci, odvahu k životu, vzájemnou pomoc a svépomoc, odolnost a připravenost, účast a duchovní zakotvenost.

Jak postupujeme?

Působíme síťově, může se tedy ozvat kdokoli a oslovit kohokoli z PITu prostřednictvím webových stránek anebo telefonicky. Oslovený se domluví na podobě spolupráce. Dá vědět koordinátorovi a oživí odpovídající kontakty.

Co od nás můžete očekávat?

Zájem, partnerství a spolupráci. Rozmanitost. Mezilidské, odborné a duchovní zdroje. Dobrovolnost. Přesvědčení o sdílené zasaženosti. Kulturně a situačně přiměřené pomáhání. Duchovní zakotvenost. Znalost a zkušenost. Působíme od roku 2000.

Kontakty:

Mgr. **Karel Šimr**, Ph.D., koordinátor
mobil: 739 244 774, e-mail: koordinator@pit-cr.info
web: <http://pit-cr.info>

PIT slaví 20 let! Vlastně 21! Oslavenci a Psychosociální intervenční tým ČR

Diakonické konference na UK ETF: meziobor a přesobor

Děkujeme Kateřině Halfarové, Ivě Zradičkové a Anně Juráčkové za pomoc s přípravou.

- 2010 Neštěstí a vina: věrní souputníci
- 2011 Bát se nebudeme: otfásání a trvání v kultuře japonské a české
- 2012 Unášení větrem, zmítání bouří: Na jedné lodi
- 2013 Sebevraždy všedního dne: Co my na to?
- 2014 Oběti podle z/Zákona
- 2015 Můj soused zabiják
- 2016 Neštěstí a participace
- 2017 Odolnost jako rozhodnutí
- 2018 (Za) co můžou média?
- 2019 Životní prostředí: nové náboženství a žitá starost aneb „Jsem starosta, třídím odpad a sázím stromy: Co mám dělat víc?“
- 2020 Svoboda a společenství za nouzového stavu
- 2021 Spravedlnost jako sen o pokoji mezi lidmi bez přístřeší, bez domova, v umírání

Otevřené bytové semináře na UK ETF: setkání a svoboda

Děkujeme oslavenkyním roku 2020, oslavenci roku 2021 a mnohým dalším (například Evě Grollové) za pomoc s přípravou.

- 2019: Rok s antropologií
- 2020: Dobro a zlo
- 2021: Spravedlnost

Oslavenkyně roku 2020

Hana JANEČKOVÁ
socioložka zdravotnictví

Učím na lékařské fakultě a na Evangelické teologické fakultě UK.

Na ETF působím v oblasti pastorační a sociální práce a Diakoniky – Komunitní krizové a pastorační práce.

Jarmila ČIERNÁ psycholožka a supervizorka

70. To je věk. Když mi bylo asi deset, tak jsem „dohlédla“ na rok 2000, kdy mi mělo být 50. Ta perspektiva byla opravdu o hodně lepší než teď. Padesát prý je nejlepší věk.

Ale ani teď to není špatné. Kamarádka starší o tři roky si stěžuje, že jí pořád něco bolí. Ale ona to má spíš v povaze, než že by to bylo věkem. Mne těší každý nový den, za něj děkuju. Víte komu, ne?

Objevila jsem v sobě dříve nevídanou hravost a toleranci. Hravost díky vnoučatům – baví mě, jak věci vidí a chápou, jak si hrají (a já s nimi), jak jsou „svá“, jak se utvářejí. Možná bych se ráda do dětství vrátila, pozdější věk už neberu.

A tolerance? Nevím, jestli je to nejuvštějnější slovo. Mám na mysli to, že jsem tolerantnější a jaksí svobodnější než dřív. I ve vztahu k sobě samé. Nechci se brát moc vážně. Kolegyně mě potěšila, když mi řekla, že jsem reklama na důchod. Nějak se teď častěji směju, i když pro to nemám víc důvodů.

Jindra SEETHALEROVÁ socioložka

Kdysi na Setkávání generací v Herlíkovicích jsme si měli na sebe napsat inzerát. Měla jsem tam "jsem lepší kuchařka než uklízečka."

To vlastně trvá, trávím teď dost času vařením a vymyšlením kombinací a hospodárného využití jídel. Jedna z mála tvořivostí, které lze v téhle době uplatnit. Ale když já jsem ráda dělala hostiny pro celý rod!

Letos jsem i martinskou husu musela pojednat jako rozvázkovou službu a ještě jen pro polovinu obvyklých strávníků.

Ach jo!

Semináře i konference pro mne jsou příležitostí udržovat osobní kontakt, jeden z plánovaných pro dobu penze. Teď už jsem doma vlastně devátý měsíc a pozoruju na sobě, že ve mně uvadá veškerá iniciativa k udržování kontaktů, když musí být jenom virtuální.

Oslavenec roku 2021

Bendy RŮŽIČKA (* 1971)
duchovní

Na počátku bylo Slovo (evangelium podle Jana 1,1)

A slovo dalo slovo, neboť nad vodami se vznášel nejen Duch Boží, ale též otazníky. Potřebují lidé zasažení povodněmi kromě peněz a vysoušečů i něco jiného? Právě zkušenost povodní 1997 ukázala, že nejen chlebem živ je člověk. A že lidé chtějí svou zkušenost sdílet nejen se stejně zaplaveným sousedem, ale také s někým zvenčí, kdo naslouchá.

A tak vznikla idea výcviku naslouchačů, rekrutujících se z řad duchovních různých denominací. Ve spolupráci s Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí byly osloveny církve, aby vyslaly pokud možno dva duchovní. A tak jsem se v rámci Starokatolické církve přihlásil i já, nevěda do čeho jdu.

Jiná zas padla do trní, a když trní vyrostlo, udusilo je (evangelium podle Matouše 13,7)

Skončil výcvik (2001), a počáteční nadšení v záplavě finančních a rodinných starostí rychle vyprchalo. Přišel rok 2002, přestěhoval jsem se do Prahy a události nabraly spád.

Odpověděli mu: Nikdo nás nenajal (evangelium podle Matouše 20,7)

Asi za tři týdny, co jsem se přestěhoval, přišly opět povodně. Neměl jsem práci, rodinu, takže ideální čas věnovat se tomu, k čemu jsem byl vycvičen. Touha pomáhat se mísila s nejistotou, jak tenhle ostrý test zvládnou. Volal jsem regionálnímu koordinátorovi, krčil rameny, že neví, že nás nikdo neoslovil. Tím se moje aktivita prakticky vyčerpala, jen jsem zpozvdálil registroval aktivity svých kolegů a kolegyň.

Lékaři uzdrav sám sebe (evangelium podle Lukáše 4,23)

Přišel rok 2003 a já se stále brodil loňskými sněhy. Nicméně jsem zareagoval na žádost svojí kolegyně z výcviku, abych ji na 14 dní vystřídal při mapování potřeb lidí, zasažených povodněmi. A tak jsem se blíže seznámil s Janou Sedlákovou, v té době ředitelkou Oblastní Charity Blansko. Vůbec by mě v tu chvíli nenapadlo, že to bude jedno z nejvíce zásadních setkání s lidmi v rámci PITu. Ale o tom později. Měl jsem půjčenou dodávku od církve a s ní jsem objížděl vytipované lidi, a zjišťoval, jak jsou na tom. Problém byl v tom, že když jsem narazil na člověka, kterému voda vyplavila řekněme sklep s kompoty, porovnával jsem v duchu jeho neštěstí se svým, aniž bych byl schopný se zeptat, proč ta ztráta zavařenin je pro něj důležitá, jestli byl zasažen jeho pocit bezpečí, zda třeba ty kompoty nezavařoval s někým, kdo už není naživu. Na druhou stranu jsem si připadal aspoň trochu užitečný, a sám na sobě si ověřil, že **pomáhat pomáhá**.

At' se konají modlitby prosebné, přímlybné i děkonné za všechny lidi (první dopis Timoteovi 2,1)

Rok 2005 byl pro mě co se týče PITu významný ze dvou důvodů. Od června jsme měli prvního koordinátora z řad PITu. Robert Jiruše byl na tuto práci zaměstnán na půl úvazku. Systematicky se s námi setkával, objížděl všechny kraje, pečoval o tým a povzbuzoval uvadající morálku. Tím druhým momentem byly ekumenické bohoslužby, kterými PIT reagoval na teroristické útoky v Londýně, zemětřesení v Pákistánu a na výročí ničivého tsunami v Thajsku. Na organizaci se mj. podílel MoBo tým (Modlitební a bohoslužebná součást PITu) a já jsem docenil **význam rituálu** i pro lidi, kteří nejsou pravidelnými návštěvníky bohoslužeb.

Psychosociální intervenční tým ČR jako myšlenkové hnutí v základu Psychosociální krizové pomoci a spolupráce

Amen, pravím vám, žádný prorok není vítán ve své vlasti (evangelium podle Lukáše 4, 24)

Začátek roku 2006 byl akční: požár v ul. Křejského a výbuch plynu na Arbesově nám. V téže roce ale přichází období teorie a vzdělávání. Ocitám se ve v pracovní skupině pro tvorbu standardů psychosociální krizové pomoci a spolupráce na Generálním ředitelství Hasičského záchranného sboru a jsem přizván do výcviku PIT speciál. Co tu proboha dělám? Nikdy ze mě nebude koordinátor ani lektor. Odjíždím na jedno setkání výcviku, doma rozbitý záchod, žena s horečkami zůstává sama s babičkou, o kterou se staráme, měj se hezky, loučím se, aniž by mi v tu chvíli došlo, že jsem na ránu pěstí.

A spadl přívál, přihnaly se vody, zvedla se vichřice, a obořily se na ten dům; a padl... (evangelium podle Matouše 7,27)

Rok 2010 pro mě znamenal totální restart. Díky setkání PITu v Doubravici nad Svitavou byl snad i úspěšný. Takže mohu parafrázovat Descartese: Mám PIT, tedy jsem. Na tomto setkání totiž na mě dolehla hluboká existenciální krize. A právě již zmiňovaná Jana Sedláková mi nabídla pomocnou ruku a týdenní pobyt v Doubravici, abych se dal dohromady. A Bohumila Baštecká mi dává kontakt na psychoterapeutku. Nebyť jich, už bych tyhle řádky nepsal. A tak jsem sám na sobě poznal, jak je důležité umět si říct o pomoc. I to, že na **žádné neštěstí nejsme sami**.

.../ kdyby se mělo všechno dopodrobna vypsát, myslím, že by celý svět neměl dost místa pro knihy .../ (evangelium podle Jana 21, 25b)

Je ještě spousta věcí, které mě v souvislosti s 20 lety PITu napadají. Je i mnoho lidí a organizací, kterým vděčím za mnohé. Jsem rád a vděčný za to, že PIT vznikl a funguje. Někdy se o něm říká, že je neuchopitelný, možná nepochopitelný. Může to být tím, že důrazem na spolupráci, účast, rovnost, rozmanitost a dobrovolnost v něčem předbílá společenskou praxi. Nebo tím, že se vyvíjí a proměňuje:

- **Období záchranářské vesty**

Přijít za lidmi co nejdříve po povodních - ale bez lopat a vysoušečů? S prázdnými rukama jen s otevřenou myslí, srdcem a nastraženými ušima? A ukázalo se, že i to je někdy důležité.

- **Období Bible**

Sezvat lidi v ateistických Čechách na ekumenickou bohoslužbu? Po událostech, které se nás možná tolik nedotýkají (teroristické útoky v Londýně), nebo které budí kontroverze (bohoslužba smíření po vraždách v Havlíčkově Brodě) - a lidé přijdou a zažívají pocit sounáležitosti.

- **Období sebezkušenosti a diplomů**

Pořádat nízkonákladové sebezkušenostní výcviky a nadchnout pro dobrovolnictví další lidi? Kočujeme s výcviky po republice. Rozmanitost znamená učení.

- **Období slovníků a jiné literatury**

Spolupořádat mezioborové a přesoborové konference, které by propojily akademickou půdu se sklepem praxe? Usilovat o to, aby se lidé spolu setkávali a aby setkání nebránila slova srozumitelná jen hrstce odborníků? Díky spolupráci s Evangelickou teologickou fakultou může PIT už jedenáct let přispívat k setkáváním na takových konferencích. A třetím rokem na otevřených bytových seminářích.

A to vše i dnes je stále PIT.

12. listopadu 2021

PIT slaví 20 let! Vlastně 21! Oslavenci a Psychosociální intervenční tým ČR

Meziobor Psychosociální krizová pomoc a spolupráce – vznik 2010

Antropologický základ

Jsme přesvědčeni (námi zastávaná antropologie říká), že:

- neštěstí potkávala lidi od nepaměti a oni je od nepaměti umějí zvládat;
- svépomoc a vzájemná pomoc jsou nejčastějšími reakcemi na mimořádnou událost; pomáhání pomáhá zvláště těm, kteří pomáhají;
- člověk si obvykle dokáže pomoci sám, zvláště pokud ho ostatní podpoří;
- neštěstí je zakotveno ve společenství stejně jako reakce na něj a stejně jako lidská důstojnost, život a smrt; účinné psychosociální postupy vycházejí ze společenství a zaměřují se na něj;
- výsledkem neštěstí je mj. zkušenost a s ní související připravenost na příští událost.

Otevřené bytové semináře na Evangelické teologické fakultě UK – vznik 2019

Programové prohlášení (= zásady) otevřených bytových seminářů

- Scházíme se, abychom mohli svobodně myslet v rozhovoru s druhými.
- Poznáváme a rozmlžujeme hranice (oborů, resortů, věků, pohlaví, církví, přesvědčení atd.) vedené v našich hlavách.
- Otevíráme prostor, kde se lidi baví o vědě s využitím běžných dovedností divit se, pochybovat, nahlížet vlastní přesvědčení a souvislosti jejich vzniku.
- Hledáme proto společný jazyk osvobozený od oborových hantýrek a cizích slov.
- Mluvíme za sebe, nezobecňujeme. Pokud možno se obejdeme bez zájmena „oni“.
- Ptáme se, nepředpokládáme.
- Vytváříme pohostinné společenství rozmanitých, rovných, zvědavých. Povídáme si v kruhu. Věříme v možnost neshodnout se. Po skončení odborné části si věci dopovídáme u jídla a pití.
- Přesvědčení, která zastáváme, neprosazujeme snižováním jiných.
- Představujeme se. Přednášející stručně představí též obor nebo zkušenost, za něž mluví.
- Nikdo (ani přednášející) nemá zodpovědnost za to druhé něco naučit.
- Každý (včetně přednášející/ho) má zodpovědnost za to říct, co ho v jeho oboru (věku, resortu, životě, církvi atp.) baví, zajímá, trápí, a z jaké pozice říká to, co říká.
- Každý (včetně přednášející/ho) má vlastní zodpovědnost za to, jestli se něčemu naučí. Tedy za to, aby se ptal, vyjadřoval nesouhlas, hledal místa porozumění.

Průběh

- Moderuje dvojice až trojice. Za úkol má usnadňovat skupině, aby dosahovala svých cílů.
- Na začátek se všichni představíme a seznámíme s metapravidly (= zásadami otevřených bytových seminářů). Zásady každý dostane též vytištěné, pokud se setkání koná prezenčně.
- Setkání nahráváme a umísťujeme na web.
- Přednášející si zvolí, jestli chce od počátku dát druhým možnost do jeho přednesu vstupovat otázkami, nebo chce pevný nepřerušovaný čas pro sebe nebo chce dialog s moderátorem.
- Po hodině vybědíme k občerstvení a ke kolečku přítomných (např. dotazem Co teď jde hlavou?) Kdo nechce, nemusí říkat vůbec nic.
- Diskutujeme ze svých pozic, které srozumitelně označíme.
- Uzavřeme závěrečným kolečkem.
- Po skončení v 19.30 zůstane, kdo chce, na neformální řeči či jen tak na posezení.